

การพัฒนา รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนา
บทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย*

The Development of a Professional Learning Community
Model by Using Lesson Study with Mentoring to Develop
Competency in Active Learning Management of Assistant
Teachers

มุกิตา เอี่ยมทิพย์ และชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน

Mutita Eamtip and Chanasith Sithsungnoen

มหาวิทยาลัยศิลปากร, ประเทศไทย

Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: m0990121305@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 2) พัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครูผู้ช่วยจำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบสอบถาม และ 4) แบบประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของรูปแบบ ซึ่งมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยผู้บริหารครู และผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยง ส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยมี

*ได้รับบทความ: 19 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 22 กันยายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 24 กันยายน 2568

Received: March 19, 2025; Revised: September 22, 2025; Accepted: September 24, 2025

ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ “2S2L Model” ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ 4) การประเมินผล 5) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบ ไปใช้ และ 6) ปัจจัยสนับสนุน ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; การพัฒนาบทเรียน; การสอนงานแบบพี่เลี้ยง; การเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The purposes of the research were to: 1) investigate the foundational data and needs for developing a professional learning community model and 2) develop and evaluate the quality of the professional learning community model. It is a mixed-methods research. The Population and target groups used in the research was 9 school administrators and 44 assistant teachers. The tools for collecting the data included 1) document analysis forms, 2) interview forms, 3) questionnaires, and 4) model suitability evaluation forms. It is a Index of item objective congruence is 1.00 The data were analyzed using means, standard deviations, and content analysis.

The research findings revealed that:

1. The study of foundational data on developing the professional learning community model disclosed that administrators, teachers, and experts emphasized the importance of developing teachers' competencies in active learning through a professional learning community process, combined with lesson study and mentorship. This approach promotes assistant teachers' knowledge and understanding of active learning, learning design, and learning management, ultimately leading to improved student outcomes.

2. The professional learning community model, 2S2L Model, consists of 6 components: 1) principles, 2) objectives, 3) processes, 4) evaluation, 5) essential conditions for implementation, and 6) supporting factors. The quality evaluation.

Keywords: Professional Learning Community; Lesson Study; Mentoring; Active learning

1. บทนำ

“คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” วิสัยทัศน์ แผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา พัฒนาระบบและกระบวนการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น พลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ 3R8C การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนไปจากเดิม ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมา เป็นโค้ช (Coach) หรือผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ ห้องเรียนต้องถูกเปลี่ยนจากห้องสอน ให้เป็น ห้องทำงาน ปรับการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มและทำงานร่วมกัน ให้กลายเป็นการเรียนรู้แบบแข่งขัน เน้นความร่วมมือช่วยเหลือ และแบ่งปัน ครูผู้สอนคือผู้ที่ทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความท้าทาย ความสนุกให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นออกแบบโครงการให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มหรือลงมือทำร่วมกัน เพื่อเรียนรู้จาก สิ่งที่ได้ลงมือทำ ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนจนกลายเป็นทักษะเพื่อการดำรงชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการ ศึกษา, 2560) ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันครูผู้สอนต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียน การสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องมีความสามารถและให้ สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน เช่น ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความสามารถในการใช้วัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ความสามารถในการวัดและประเมินผล ตลอดจน ความสามารถในการใช้วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยา ยินดีสุข, 2562)

การพัฒนาความสามารถการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนนั้นเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งที่ครู ผู้สอนต้องพัฒนา ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพราะความสามารถในการเป็น นวัตกรรมช่วยฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ความคิดที่หลากหลาย มีกระบวนการวางแผน ช่วยให้ผู้เรียน ได้ทำความเข้าใจกับปัญหาและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒพล, 2558) การ จัดการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ครูคือผู้มีบทบาทสำคัญ ครูต้องมีความเข้าใจในกระบวนการ จัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองต่อทักษะที่จำเป็นในปัจจุบัน เนื่องจากครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้การศึกษาสามารถพัฒนาได้ แสวงหาวิธีการต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ตามเจตนารมณ์และมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พลอยไพลิน นิลกรรณ์, 2562) ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายสำคัญการเปลี่ยนแปลงใดๆ ย่อมเป็นไปได้ยากที่จะทำ เพียงลำพัง หรือเพียงนโยบายของต้นสังกัด นอกจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพผู้เรียนให้ตอบสนองต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 กระบวนการในการพัฒนาครูให้สามารถออกแบบ การจัดการเรียนรู้ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ รวมพลังนวัตกรรมที่มีคุณภาพเป็นเรื่องที่สำคัญเช่นกัน กระบวนการพัฒนาครูประการหนึ่ง คือ การสอน

งานแบบพี่เลี้ยงหรือระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) (สมศักดิ์ จีพีเชอร์, 2562, หน้า 165-184) เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้แบบตัวต่อตัวในระยะยาวจากเพื่อนร่วมงานที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ โดยอาศัยการพัฒนาตนเองร่วมกันระหว่างครูที่มีประสบการณ์สูง ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสอนงานและพัฒนาความสามารถในการทำงานให้กับครูที่มีประสบการณ์น้อย กระบวนการในการพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงานแบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) จึงมีความสำคัญมากต่อการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูบรรจุใหม่ หรือครูผู้ช่วย (สุวดี อุปนิใจ และคณะ, 2563) การสอนงานระบบพี่เลี้ยงจะช่วยให้ครูผู้ช่วยสามารถพัฒนารูปแบบการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถพัฒนาให้ครูผู้ช่วยเกิดความรู้ ทักษะ และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้ การสอนงานโดยพี่เลี้ยงที่รวมพลังกันเรียกว่า “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” ร่วมกันพัฒนาครูอย่างเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาบทเรียนร่วมกันซึ่งเป็นกระบวนการบนรากฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ วางแผน การปฏิบัติจัดการเรียนรู้ พร้อมการสังเกตของชุมชนแห่งการเรียนรู้ การสะท้อนคิด และการปรับปรุงบทเรียน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2562) ทุกขั้นตอนเป็นการทำงานแบบรวมพลังสู่ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียนจำเป็นต้องสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่สอดคล้องกับความต้องการของครูในโรงเรียน ธรรมชาติรายวิชา ชุมชนการเรียนรู้ที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพได้นั้น จำเป็นต้องเป็นชุมชนที่มีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีศรัทธาในการทำงานเพื่อผู้เรียน (ลัดดา ภูเกียรติ, 2563)

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถนำไปใช้สำหรับการพัฒนาความสามารถของครูผู้สอน และเป็นกลยุทธ์สำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสามารถสรุปประเด็นที่เกิดขึ้น 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอน กล่าวคือ การนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในองค์กร จะทำให้ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนได้พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้าใจต่อการทำงาน เพิ่มความผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรเกิดความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง มีการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในด้านของการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ครูได้ออกแบบกิจกรรม ออกแบบการสอนร่วมกันมากขึ้น รับรู้ข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูลสร้างแรงบันดาลใจเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อผู้เรียนได้มากขึ้น ส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ สร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง และครูผู้สอนจะพยายามริเริ่มพัฒนาสิ่งใหม่อย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ประเด็นที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียน พบว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลให้จำนวนการขาดเรียนของผู้เรียนลดลง ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียนที่มีการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทาง

วิชาชีพอย่างต่อเนื่อง จะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบวกที่สำคัญในโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน หรืออาจกล่าวโดยสรุปว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการจัดการศึกษาทั้งระบบอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาข้อมูลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ปีการศึกษา 2563-2565 ผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน พบว่า ผลการประเมิน คือ ร้อยละ 71.60 ร้อยละ 68.80 และร้อยละ 64.10 ตามลำดับจากผลการประเมินพบว่านักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมลดลง ปัจจัยที่ส่งผลให้ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนไม่เป็นที่ไปตามคาดหวังมีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น การขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้อาจส่งเสริมให้ผู้เรียนทดลองและค้นคว้าด้วยตนเองได้น้อย นอกจากนี้ยังพบว่าครูผู้สอนขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ขาดเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทดลอง และค้นคว้าด้วยตนเอง (โรงเรียนบ้านช่อง, 2567)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียน ร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย
2. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียน ร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) มีรายละเอียดดังนี้ ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งได้จำแนกประชากรที่ใช้ในการวิจัย ตามขั้นตอนของการวิจัยดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มเป้าหมายได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ประกอบด้วย สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 3 คน สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 3 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการ

คัดเลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 9 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ที่ได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนรู้อินภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) รวมทั้งสิ้น 44 คน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (focus group) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 3 คน ด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 2 คน และด้านการพัฒนาครู ผู้ทรงคุณวุฒิ จากสถาบันผลิตครู 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกประเด็น คือ 1.00 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือมีความคิดเห็นว่าเครื่องมือมีคุณภาพเหมาะสม ครอบคลุมทุกประเด็น

2. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกประเด็น คือ 1.00 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือมีความคิดเห็นว่าเครื่องมือมีคุณภาพเหมาะสม ครอบคลุมทุกประเด็น

3. แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สอบถามแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกประเด็น คือ 1.00 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือมีความคิดเห็นว่าเครื่องมือมีคุณภาพเหมาะสม ครอบคลุมทุกประเด็น

4. ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยง เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ และ ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกประเด็น คือ 1.00 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือมีความคิดเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพเหมาะสม ครอบคลุมทุกประเด็น

5. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียน ร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยง เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ประกอบด้วย การประเมิน 7 ประเด็น นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกประเด็น คือ 1.00 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือมีความคิดเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพเหมาะสม ครอบคลุมทุกประเด็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ หลักการ แนวคิด ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การพัฒนาบทเรียน การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม 2) ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้ช่วยที่มีต่อสภาพปัจจุบัน และกับระดับความคาดหวังในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย และความคาดหวังในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้ช่วย ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและหลักการ 2) สร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ 2) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) สำหรับวิเคราะห์ PNI (Priority Needs Index) นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) เกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้องเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป 3) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียน ร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยง เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน 4) ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของครูผู้ช่วย โดยการวิเคราะห์ PNI (Priority Needs Index)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและประเมินคุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับ

การสอนงานแบบพี่เลี้ยง เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน โดยนำ มีขั้นตอนดังนี้ 1) วิเคราะห์ PNI (Priority Needs Index) ในเชิงปริมาณ และวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร สรุปประเด็นสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้ช่วย 2) พัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) จำนวน 7 คน เพื่อวิพากษ์ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ และ 3) ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสนทนากลุ่ม 4) นำรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเสนอต่อผู้ทรงคุณ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินในเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านหลักการ 2) ด้านวัตถุประสงค์ 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านการวัดและการประเมินผล 5) ด้านเงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ 6) ด้านปัจจัยสนับสนุน และ 7) แผนการใช้รูปแบบ เพื่อตรวจสอบประเมินความสอดคล้อง เหมาะสมเชิงปริมาณ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิต่ำสุดตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 แสดงว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์หาคุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)

4. สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย พบว่า ครูผู้ช่วยเป็นก้าวแรกของวิชาชีพครู การพัฒนาความสามารถครูผู้สอนจึงเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูจึงต้องเป็นผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดวิทยาการใหม่ๆ ขึ้นมากมาย ครูจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ก้าวทัน ความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอสำหรับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ด้วยสาเหตุนี้จึงได้มีการกำหนดให้มีหน่วยงานเข้ามาดูแลเพื่อพัฒนาครู นอกจากนี้แล้วชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพยังเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่ส่งเสริมให้ครูเกิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เกิดขึ้นจากความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ของ

ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ และ การพัฒนา บทเรียนร่วมกันส่งเสริมให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของครู ผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ครูได้มี เครือข่ายสนับสนุนทางวิชาการภายในโรงเรียน การสอนงาน (Training) การโค้ช (Coaching) การให้คำปรึกษา (Consulting) หรือตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน โดยทั้งสองฝ่ายต้องมีวัตถุประสงค์เดียวกันคือการพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ การพัฒนาความสามารถในการทำงานผ่านระบบพี่เลี้ยงส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้ทั้งความรู้ ประสบการณ์ ที่ปรึกษา และได้พัฒนาตนเอง รวมทั้งมีทักษะการทำงานที่ดีขึ้น

2. ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย พบว่า ผู้บริหารมีความคาดหวังให้ครูผู้ช่วยพัฒนาตนเองด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะความสามารถขั้นสูง เช่น ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งครูพี่เลี้ยงเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับครูผู้ช่วย ครูพี่เลี้ยงควรเป็นผู้ที่ดูแลเอาใจใส่การพัฒนาความสามารถของครูผู้ช่วยตั้งแต่ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดทำเอกสารชั้นเรียน และด้านความปลอดภัย อีกทั้งครูพี่เลี้ยงยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูผู้ช่วยได้อีกด้วย

3. ผลการสอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย พบว่า ครูผู้ช่วยมีความต้องการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ต้องการให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ส่งเสริมให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรม การสร้างเครือข่ายให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การพัฒนาสมรรถนะครูผู้ช่วยเพื่อให้ครูผู้ช่วยมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเป็นไปตามรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ และต้องการให้การอบรมพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มในระยะ 2 ปี

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียน ร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วยพบว่า

1. ผลการสังเคราะห์รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน (2S2L Model) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการดำเนินการร่วมกันของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย โดยการนำแนวคิดการให้คำปรึกษา การสอนงานด้วยระบบพี่เลี้ยง และแนวทางการพัฒนาบทเรียนมาดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาครูผู้ช่วยให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย และพัฒนาความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน 3) กระบวนการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดวิสัยทัศน์ (Set vision) ขั้นที่ 2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share knowledge) ขั้นที่ 3 ศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นวิเคราะห์ และเตรียมการ (Analyze and Arrangement) (2) ขั้นตอนออกแบบการสอน (Instructional Design) (3) ขั้นการนำไปใช้และการสังเกตการสอน (Teach and Observe) (4) ขั้นสะท้อนคิด (Reflect) และ (5) ขั้นปรับปรุงพัฒนา (Refine) และ ขั้นที่ 4 การถอดบทเรียน (Lesson learned) 4) การประเมินผล ได้แก่ (1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย และ (2) ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน 5) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย (1) ผู้บริหาร มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพครู ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม และ (2) ครูความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพต้องสมัครใจ และร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และ 6) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ (1) พี่เลี้ยง (Mentor) ยอมรับ และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) การให้คำปรึกษา (Counseling) อย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายในการให้คำปรึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (3) การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ (Collaboration) และ 6.4 มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Technology) โดยมีรายละเอียดดังแผนภาพรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย (2S2L Model)

ภาพที่ 1 รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (2S2L Model)

2. ผลการหาคุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียน ร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย โดยการตรวจสอบคุณภาพจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน (2S2L Model) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

รายการประเมิน	M	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. หลักการของรูปแบบ	4.86	0.38	มากที่สุด	1
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.86	0.38	มากที่สุด	1
3. กระบวนการของรูปแบบ	4.86	0.38	มากที่สุด	1
4. การประเมินผล	4.71	0.49	มากที่สุด	2
5. เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้	4.71	0.49	มากที่สุด	2
6. ปัจจัยสนับสนุน	4.57	0.53	มากที่สุด	3
สรุปภาพรวมของรูปแบบ	4.76	0.35	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน (2S2L Model) ในภาพรวมมีความคิดเห็นว่าเป็นความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ และ กระบวนการของรูปแบบ ($M = 4.86$, $S.D. = 0.38$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การประเมินผล และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ($M = 4.71$, $S.D. = 0.49$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยสนับสนุน ($M = 4.57$, $S.D. = 0.53$) แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่ได้พัฒนาขึ้นนี้มีคุณภาพในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วยที่ส่งเสริมความสามารถการสร้างนวัตกรรมของนักเรียน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย โดยผู้บริหาร ครู และผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียน ร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยง ส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูต้องได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของพีระวัตร จันทกุล (2560, หน้า 11-18) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย 7 แนวทาง คือ การฝึกอบรม (Training) การสอนงาน (Coaching) การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ (Expert) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Study) การปฏิบัติจริง (Internship) การเรียนรู้จากพี่เลี้ยง (Mentoring) การดูงานนอกสถานที่ (Field trip) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Xavier Fazio (2009) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูโดยใช้การสนทนากลุ่มและการสะท้อนคิด การสะท้อนร่วมกันและชุมชนซึ่งช่วยส่งเสริมการแก้ปัญหาและการคิดเชิงโต้ตอบ และส่งผลให้มุมมองของครูเปลี่ยนไปสู่การตระหนักรู้อย่างเป็นระบบมากขึ้น และจากการศึกษาความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาตนเองของครูผู้ช่วย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคาดหวังให้ครูผู้ช่วยพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นระบบ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dan (2012) พบว่า โรงเรียนที่มีการดำเนินการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูจะเห็นความสำคัญของการสร้างการเรียนรู้การสื่อสารและความร่วมมือที่ดี การดำเนินการสร้างชุมชนการเรียนรู้เป็นสิ่งช่วยให้ครูมีการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นให้นักเรียนได้รับผลการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการเรียนรู้

จากผลการพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน (2S2L Model) ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้วว่ารูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ดำเนินการกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ที่ส่งเสริมความสามารถการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพถูกพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วยโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย อีกทั้งยังได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมความสามารถการสร้างสรรค์นวัตกรรมจากครูผู้ช่วย อีกทั้ง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การสอนงานแบบพี่เลี้ยง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมความสามารถการสร้างสรณ์นวัตกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียน ร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยง และเพื่อให้การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อดำเนินการวิพากษ์ ตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้ เมื่อตรวจสอบความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแล้วพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียน ร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยง เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งเสริมความสามารถการสร้างสรณ์นวัตกรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา (2S2L Model) อยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) หนุนเสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์และ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และสามารถตอบคำถามการวิจัยได้อย่างครอบคลุม

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสามารถนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรนำรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย (2S2L Model) ไปใช้ในการวิจัย เรื่อง รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย ที่ส่งเสริมความสามารถการสร้างสรณ์นวัตกรรมของนักเรียน และ ควรขยายผลการใช้รูปแบบเพื่อประเมินความยั่งยืนของรูปแบบ

1.2 ควรนำรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้ช่วย (2S2L Model) ไปใช้สำหรับการพัฒนาและส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยมีสมรรถนะด้านอื่น เช่น สมรรถนะด้านการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

นำผลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ร่วมกับ หลักการ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การสอนงานแบบพี่เลี้ยง และ แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่าการพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกับการสอนงานแบบพี่เลี้ยงเพื่อ

พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ได้เป็นกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) ศึกษาชั้นเรียน 4) การถอดบทเรียน ซึ่งผู้วิจัย ได้สร้างรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

พลอยไพลิน นิลกรรณ์. (2562). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning*. เข้าถึงได้จาก <https://www.sesalpglpn.go.th/wp-content/uploads/2019/12/book10-62.pdf>

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (บก.). (2562). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบร่วมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2562). *สร้างนวัตกรรมบนฐานการวิจัย PLC & Logbook*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พีระวัตร จันทกุล. (2560). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(3), 11-18. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/100952/78412

- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนบ้านช่อง. (2567). *รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2566*. กาญจนบุรี: โรงเรียนบ้านช่อง.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2563). *การศึกษาผลการพัฒนาครูในการพัฒนาบทเรียนร่วมกันของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒพล. (2558). *การโค้ชเพื่อการรู้คิด*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สมศักดิ์ จีเพ็ชร. (2562). การพัฒนาคุณภาพครูโดยการนิเทศแบบสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) โรงเรียนมหาสวัสดี (ราษฎร์บำรุง). *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 15(2), 165-184. <https://e-journal.snru.ac.th/topics/4670/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุวดี อุปปินใจ, ธิดาร์ตัน สุขประภากรณ์, พูนชัย ยาวีราช, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว และสมบูรณ์ อริยา. (2563). *รูปแบบการใช้ระบบพี่เลี้ยงและการสอนงานสำหรับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มของครูผู้ช่วยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Dan, C. (2012). *Professional learning community's impact on science teacher classroom practice in a Midwestern urban school district*. (Doctoral dissertation). University of Nebraska-Lincoln.

